

Handläggare
Helén Jaktlund

Datum
2017-08-07

Diarienummer
ALN-2017-0444

Äldrenämnden

Reviderad riktlinje för individuellt förskrivna hjälpmedel till personer över 21 år

Förslag till beslut

att nämnden fastslår den nya riktlinjen för individuellt förskrivna hjälpmedel till personer över 21 år

Ärendet

Nuvarande *Riktlinjer för tekniska hjälpmedel i Uppsala kommun* beslutades av äldrenämnden och nämnden för vuxna med funktionshinder år 2007 och en revidering genomfördes år 2010. Ny lagstiftning, teknisk utveckling och nya föreskrifter har föranlett behov av att revidera riktlinjen.

Den nya riktlinjen har bytt namn till *Riktlinje för individuellt förskrivna hjälpmedel*.

Riktlinjen har tagits fram av tjänstemän på omsorgsförvaltningen och äldreförvaltningen i samarbete med hjälpmedelsansvarig inom Uppsala drift (UD). Riktlinjen har varit ute på remiss hos brukarorganisationerna Handikappförbunden (HSO) och Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS), hjälpmedelskonsulenter på Hjälpmedel i Uppsala län (HUL), medicinskt ansvariga sjuksköterskor samt berörda tjänstemän inom äldreförvaltningen och omsorgsförvaltningen.

Den nya riktlinjen kommer efter beslut i nämnden att kommuniceras ut till berörda verksamheter samt publiceras på Uppsala.se.

Väsentliga förändringar från tidigare riktlinje:

- Ansvarsfördelningen mellan olika aktörer har förtydligats
- Listan över hjälpmedelssortimentet har tagits bort men samma produktområden som tidigare föreslås gälla även fortsättningsvis, vilket innebär att nämnden fattar beslut om produktkoder och inte om ett detaljerat sortiment

- Utifrån gällande produktområden tar hjälpmedelsansvariga fram ett aktuellt sortiment av hjälpmedel, detta är en viktig förutsättning för att det upphandlade sortimentet ska kunna hålla hög kvalitet och att ny teknik kontinuerligt ska kunna införlivas i sortimentet
- Anpassningen till de båda nämndernas målgrupper och förhållanden har förbättrats
- Förskrivningsprocessen har uppdaterats utifrån aktuell nationell styrning
- Regler för hjälpmedel gällande vistelse- och bostadsort har förtydligats
- Förtydligande har gjorts vad gäller särskilda regler för medborgare från annat land
- Rutinbeskrivningar har lyfts ut för att flyttas över till rutinhandboken
- En tydligare beskrivning av vad som är basutrustning inom olika verksamheter har lagts till i bilaga 1
- Placering av ett hjälpmedel kan göras där den enskilde har mest nytta av det
- Möjligheten att hyra tidigare förskriven säng och lyft under en sex månaders övergångsperiod vid flytt från föräldrahemmet har skrivits in i riktlinjen

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte innebära förändrade ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för jämställdhet

Beslutet bedöms inte ha några negativa konsekvenser ur ett jämställdhetsperspektiv.

Konsekvenser för tillgänglighet

Beslutet förändrar inte tillgängligheten.

Äldreförvaltningen

Gunn-Henny Dahl
Förvaltningsdirektör

Riktlinje

för individuellt förskrivna hjälpmedel till personer över 21 år

Omfattar aktuella målgrupper inom äldrenämndens och omsorgsnämndens ansvarsområde.

Utgår från *Övergripande styrdokument för hälso- och sjukvård i Uppsala kommun* samt länsgemensam riktlinje för rehabilitering och habilitering i samverkan.

Ett normerande dokument som äldrenämnden fattade beslut om den 1 september 2017

Dokumentnamn		Fastställt av	Gäller från	Sida
Riktlinje för individuellt förskrivna hjälpmedel		Äldrenämnden	2017-09-01	2 (1)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
ALN-2017-0444	Äldreomsorgen	Uppdragsstrateg HSV	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Innehåll

Innehåll.....	2
1 Definitioner	4
2 BAKGRUND	6
2.1 Syfte och mål.....	6
2.2 Omfattning	6
2.3 Nationell styrning och grundläggande krav	7
2.4 Hjälpmedelsorganisation i Uppsala kommun	7
2.5 Särskilt beslut och hjälpmedelsgrupp.....	8
3 ANSVARSFÖRDELNING.....	8
3.1 Tillsynsansvar.....	8
3.2 Den kommunala sjukvårdshuvudmannens ansvar	8
3.3 Enheten HULs ansvarsområde	8
3.4 Uppsala drifts ansvarsområde	8
3.5 Hjälpmedelsansvarig	8
3.6 Vårdgivarens ansvar	9
3.7 Verksamhetschefens ansvar	9
3.8 Förskrivarens ansvar	9
3.9 Vård- och omsorgspersonalens ansvar	9
3.10 Den enskildes ansvar	10
3.11 Tillverkarens/leverantörens ansvar.....	10
3.12 Region Uppsalas ansvar	10
3.13 Försäkring och betalning av borttappade hjälpmedel.....	10
3.14 Ersättningsskyldighet	10
3.15 Basutrustning.....	10
3.16 Arbetstekniska hjälpmedel	11
3.17 Skolhjälpmedel för vuxna	11
3.18 Hjälpmedel på arbetsplatsen.....	11
4 FÖRSKRIVNINGSPROCESSEN	11
4.1 Utprovning, val och anpassning av hjälpmedel	12
4.2 Specialanpassning	12
4.3 Uppföljning, utvärdering och byte av hjälpmedel.....	12
4.4 Placering av hjälpmedel	12

4.5 Återställning	12
4.6 Närståendestöd	13
4.7 Second opinion.....	13
5 HANTERING AV TILLBUD OCH AVVIKELSEHANTERING	13
6 SKYDD- OCH BEGRÄNSNINGÅTGÄRDER	13
7 SÄRSKILDA REGLER.....	13
7.1 Regler gällande vistelse- och bostadsort	13
7.2 Flytt av hjälpmedel från Uppsala kommun	14
7.3 Flytt till Uppsala kommun från annat län.....	14
7.4 Flytt av hjälpmedel inom Uppsala Län	14
7.5 Flytt av hjälpmedel inom Uppsala kommun	14
7.6 Dubbelt boende, fritidsboende samt tillfällig utlandsvistelse	14
7.7 Flytt från föräldrabostad.....	14
7.8 Hjälpmedel till enskilda som inte är folkbokförda i Uppsala kommun	14
7.9 Utländsk medborgare som vistas i Uppsala kommun	14
7.10 Asylsökande	14
7.11 För personen med uppehållstillstånd.....	15
7.12 Utländsk medborgare som arbetar i Sverige (ej folkbokförd).....	15
8 FÖRSKRIVNING INOM PRODUKTOMRÅDEN.....	15
8.1 Produktområden enligt ISO 9999.....	15
9 REFERENSLISTA.....	16
9.1 Lagar, förordningar och föreskrifter.....	16
9.2 Övrigt	16
Bilaga 1	17
Bilaga 2	18

1 Definitioner

I riktlinjerna används nedanstående benämningar enligt följande definition:

CE-märkning- är en produktmärkning inom främst EU, men även inom EES (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet). Bokstäverna CE är en förkortning för Conformité Européenne. En produkt med CE-märkning får säljas i EES-området utan ytterligare krav

Den enskilde – person som får ett hjälpmedel individuellt utprovat och förskrivet

HUL – (Enheten Hjälpmedel i Uppsala län) hjälpmedelscentral inom Uppsala kommun som tillhandahåller avancerade hjälpmedel och tjänster runt dessa enligt samverkansavtal inom det länsgemensamma samarbetet Hjälpmedel Uppsala län (se nedan)

Förskrivare – legitimerad personal som förskriver ett hjälpmedel till en enskild person

Förskrivning av hjälpmedel- åtgärd för att förse en person med hjälpmedel för att underlätta det dagliga livet

Habilitering- insatser som ska bidra till att en person med medfödd eller förvärvad funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, utvecklar och bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga. Insatserna ska också skapa goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet

Hjälpmedel – medicinteknisk produkt som oftast kräver legitimerad personals särskilda kompetens för bedömning och utprovning. Hjälpmedel ska kompensera, förbättra eller vidmakthålla funktion och förmåga samt förebygga framtida förluster av funktion och förmåga

Hjälpmedelsgrupp - gruppen i Uppsala kommun består av erfarna förskrivare med kompetens inom olika produktområden

HUL-hjälpmedel – hjälpmedel som ingår i HUL-samarbetet och som HUL levererar och ansvarar för (tidigare A –hjälpmedel = avancerade hjälpmedel)

HUL-samarbetet – hjälpmedelscentral för länets kommuner i samverkan (exkl. Älvkarleby)

ISO kod/ISO 9999 - internationell klassificering av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning, där tillverkaren kan klassificera produkten utifrån syftet med användningen. Klassificeringen enligt ISO 9999 avgör oftast om en produkt kan förskrivas som hjälpmedel eller inte

K-hjälpmedel – kommunhjälpmedel som Uppsala drift levererar och ansvarar för (tidigare B-hjälpmedel = bashjälpmedel)

Konsumentprodukt – produkter som av tillverkaren inte tagits fram för att användas i hälso- och sjukvårdsverksamhet eller av personer för att kompensera en funktionsnedsättning

Konventionsland – länder som Sverige har särskilda samarbetsavtal med
<http://www.vardgivarguiden.se/Patientadministration/Patientavgifter/Turisthandboken/Konventionslander/>

MAS – medicinskt ansvarig sjuksköterska, sjuksköterska som har ett särskilt medicinskt ansvar för hälso- och sjukvård i en kommun

Portalen – digitalt system som används av förskrivare för beställning av hjälpmedel. Används också för lagerhantering av hjälpmedel som används i Uppsala kommun och inom HUL-samarbetet, samt för registrering och annan administrativ hantering av hjälpmedel

Rehabilitering – insatser som ska bidra till att en person med förvärvad funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, återvinner eller bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga. Insatserna ska också skapa goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhället

Sjukvårdshuvudman – Regioner (landsting) och kommuner är huvudmän för hälso- och sjukvården

Sortimentsgrupp – En grupp bestående av utsedda representanter för brukarorganisationerna, hjälpmedelsförskrivare, hjälpmedelskonsulent och hjälpmedelstekniker som fortlöpande bedömer och utvärderar hjälpmedelssortimentet inom en viss kategori av hjälpmedel utifrån olika aspekter (kvalitet, funktion etc.) i syfte att säkerställa och utveckla kvalitet och kostnadseffektivitet inom området

Särskilt beslutsunderlag – blankett som används i förskrivningsprocessen för hjälpmedel utom sortiment och som kostar mer än ett halvt basbelopp eller inte ingår i denna riktlinjes angivna ISO-koder

Uppsala drift (UD)– enhet inom Uppsala kommun som stöttar förskrivare och levererar K-hjälpmedel till kommunens verksamheter

Vårdgivare – i lagen avses statlig myndighet, region (landsting) och kommun i fråga om sådan hälso- och sjukvård som myndigheten, regionen (landstinget) eller kommunen har ansvar för, samt annan juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvård

Vårdverksamhet – samtliga verksamheter där omsorgsnämnden eller äldrenämnden är sjukvårdshuvudman

2 BAKGRUND

Uppsala kommun ansvarar för att ta fram en kommunspecifik riktlinje inom hjälpmedelsområdet för kommunens egen regi och för vårdgivare som har avtal med kommunen. Utifrån ISO-koderna i riktlinjen tas ett sortiment av hjälpmedel fram.

Riktlinjen vänder sig till förskrivare av hjälpmedel för personer med rörelse- och/eller kognitiva funktionsnedsättningar över 21 år i Uppsala kommun och har sin utgångspunkt i lagstiftning och politiska beslut.

En översyn av riktlinjen görs regelbundet och eventuella förslag till förändringar av förskrivningsrätt, produktområden enligt ISO-kod och kriterier för förskrivning beslutas politiskt.

Sedan år 2007 har kommunerna i länet (exklusive Älvkarleby) en länsgemensam samverkan för hjälpmedelsförsörjning under benämningen Hjälpmedel Uppsala län (HUL). Styrform för enheten HUL är ett interkommunalt avtal, som regleras via ett samverkansavtal mellan kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Östhammar och Uppsala. I länet sker gemensamma LOU-upphandlingar av hjälpmedel.

2.1 Syfte och mål

Förskrivning av medicintekniska hjälpmedel inom Uppsala kommun är en viktig förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna fungera i sin miljö, vara aktiva och delta i samhällslivet.

Syftet med riktlinjen är att den ska vara ett verktyg för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får en likvärdig och jämställd bedömning och tillgång till individuellt förskrivna hjälpmedel inom Uppsala kommun.

Målet med riktlinjen är att hanteringen av individuellt förskrivna hjälpmedel ska ske på ett sådant sätt att uppfyllelse av krav i lagar, förordningar och föreskrifter säkerställs, samt att hanteringen av individuellt förskrivna hjälpmedel sker på ett säkert, ändamålsenligt, kostnadseffektivt och jämlikt sätt.

2.2 Omfattning

Uppsala kommun har ansvar för hjälpmedel till personer som har rörelse- och/eller kognitiv funktionsnedsättning och är 21 år eller äldre. Riktlinjen omfattar individuellt förskrivna hjälpmedel i samtliga verksamheter där äldrenämnden och omsorgsnämnden är sjukvårdshuvudman.

Denna riktlinje omfattar endast den del av området medicintekniska produkter som avser hantering och användning av individuellt förskrivna hjälpmedel.

Tillhandahållande av hjälpmedel är en del av habilitering och/eller rehabilitering och ska planeras i samverkan med den enskilde.

Hjälpmedlen ska vara väl fungerande avseende funktion, säkerhet, teknik och service samt ekonomi, såväl i inköps- som livscykelkostnad. I första hand ska upphandlat sortiment förskrivas.

Grundregeln är att endast ett hjälpmedel per användningsområde får förskrivas och att endast ett boende utrustas.

2.3 Nationell styrning och grundläggande krav

Individuellt förskrivna hjälpmedel faller oftast inom begreppet medicinteknisk produkt. Med en medicinteknisk produkt avses enligt Lag om medicintekniska produkter (SFS 1993:584) en produkt som ska:

1. påvisa, förebygga, övervaka, behandla eller lindra en sjukdom,
2. påvisa, övervaka, behandla, lindra eller kompensera en skada eller en funktionsnedsättning,
3. undersöka, ändra eller ersätta anatomin eller en fysiologisk process.
4. kontrollera befruktning

Grundläggande lagkrav på medicintekniska produkter är att de ska vara lämpliga för sin användning. Produkten ska vid ändamålsenlig användning uppnå tillverkarens avsedda prestanda och tillgodose höga krav på skydd för liv, personlig säkerhet och hälsa både för den enskilde användaren och för andra. Produkterna ska vara CE-märkta.

Hjälpmiddel för personer med funktionsnedsättning klassificeras inom svensk standard enligt den internationella klassificeringsmodellen ISO 9999. Enligt standarden är hjälpmedel en produkt som är speciellt framtagen eller tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

De övergripande nationella målen för folkhälsoarbete i Sverige och de elva målområdena som grupperar hälsans bestämningsfaktorer ska beaktas vid förskrivning av hjälpmedel. Den etiska plattformens tre principer (människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen samt kostnadseffektivitetsprincipen) ska ligga till grund för val och prioriteringar vid förskrivning av hjälpmedel.

När det finns olika hjälpmedel tillgängliga inom kommunens sortiment ska den enskilde ges möjlighet att välja det alternativ som hen föredrar, om detta med hänsyn till behov och kostnader framstår som befogat.

2.4 Hjälpmedelsorganisation i Uppsala kommun

De nämnder inom Uppsala kommun som har ansvar som sjukvårdshuvudman är omsorgsnämnden och äldrenämnden. Äldrenämnden har uppdraget att för de två nämnderna ansvara för att riktlinjer och uppdragsbeskrivningar för hantering och försörjning av hjälpmedel tas fram. Enheten HUL är organiserad inom äldrenämndens egenregi. HUL är en serviceenhet som bistår förskrivarna med sin specialistkompetens.

Enheten HUL och Uppsala drift har i uppdrag att ansvara för framtagande och revidering av produktsortiment. Sortimentegrupp ska finnas för varje produktområde och bestå av hjälpmedelskonsulent och hjälpmedelstekniker samt representanter för förskrivare och brukarorganisationer. Äldrenämnden och omsorgsnämnden beslutar om utökning eller förändring av produktområden.

I Uppsala kommuns sortiment av individuellt förskrivna hjälpmedel ingår enbart produkter som kräver legitimerad hälso- och sjukvårdspersonals särskilda kompetens. Produkter som kan betraktas som konsumentprodukter ses som den enskildes eget ansvar och ligger utanför förskrivarens ansvarsområde.

2.5 Särskilt beslut och hjälpmedelsgrupp

Om behov finns av hjälpmedel utom sortiment ska alltid hjälpmedelskonsulent kontaktas. För hjälpmedel utanför sortiment som kostar mer än ett halvt basbelopp ska blankett ”Underlag för särskilt beslut” skickas till hjälpmedelsansvarig i Uppsala.

Bedömning av underlag för särskilt beslut görs av hjälpmedelsansvarig med stöd av hjälpmedelsgruppen. Beslutet fattas av hjälpmedelsansvarig.

Hjälpmiddelsgruppen ska också vid behov kunna vara förskrivare behjälpliga vid bedömning av återtagande av hjälpmedel då den enskildes medicinska status eller handhavande medför så stora risker att hjälpmedlet måste återtas.

3 ANSVARSFÖRDELNING

3.1 Tillsynsansvar

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samarbetar med Socialstyrelsen och Läkemedelsverket inom det medicintekniska området. IVO ansvarar för granskning av hälso- och sjukvårdens användning av medicintekniska produkter och egentillverkade medicintekniska produkter.

Läkemedelsverket ansvarar för tillsynen av de medicintekniska produkterna och dess tillverkare.

Socialstyrelsen ansvarar för att ta fram föreskrifter inom området användning av medicintekniska produkter, förskrivning och utlämnande av medicintekniska produkter samt föreskrift om rapportering av negativa händelser och tillbud.

3.2 Den kommunala sjukvårdshuvudmannens ansvar

Äldrenämnden och omsorgsnämnden har ett övergripande ansvar att inom respektive ansvarsområde tillhandahålla individuellt förskrivna hjälpmedel till personer som har rörelse- och/eller kognitiv funktionsnedsättning och är 21 år eller äldre.

3.3 Enheten HULs ansvarsområde

Enheten HUL bistår förskrivare och hjälpmedelsansvariga i de kommuner som ingår i HUL-samarbetet med specialistkompetens runt hjälpmedel samt levererans av avancerade hjälpmedel som ingår i HUL-samarbetet. Enheten HUL sköter också reparationer, specialanpassningar, rådgivning runt hjälpmedel, organisering av sortimentsarbetet samt medverkar vid upphandling med mera.

3.4 Uppsala drifts ansvarsområde

Uppsala drift ansvarar för de hjälpmedel som inte ingår i HUL-samarbetet, för rådgivning och stöd till förskrivare, hantering av hjälpmedel som kräver särskilt beslut samt grundutbildning för nya förskrivare med mera. Se vidare under Hjälpmedelsansvarig.

3.5 Hjälpmedelsansvarig

I Uppsala kommun finns en hjälpmedelsansvarig. Hjälpmedelsansvarig är stödfunktion till förskrivare och har ansvar bland annat för:

- att besluta utifrån ”Underlag för särskilda beslut”
- att erbjuda grundutbildning till nya förskrivare
- framtagande av rutiner inom hjälpmedelsområdet

- att vara delaktig i framtagande av riktlinjer inom hjälpmedelsområdet
- att vara delaktig vid framtagande av samverkansavtal inom HUL-samarbetet
- att vara delaktig i budgetarbetet för Uppsala drift
- övertagande av hjälpmedelsansvar vid övergång från barn till vuxen vid 21 år
- hantering av hjälpmedelsövertagande när en person flyttar till eller från Uppsala kommun

3.6 Vårdgivarens ansvar

Vårdgivaren är ansvarig för framtagande av rutiner som säkerställer att verksamhetens hantering av förskrivna, ägda och hyrda hjälpmedel är ändamålsenlig och av god kvalitet.

Vårdgivaren har enligt patientsäkerhetslagen ansvar för utredning av händelser vid hantering av hjälpmedel som medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. Enligt samma lag har vårdgivaren ett ansvar för att anmäla tillbud och avvikelser som rör individuellt utprovade hjälpmedel till IVO.

3.7 Verksamhetschefens ansvar

Vårdgivarens verksamhetschef ansvarar för att det finns rutiner som fortlöpande säkerställer och utvecklar kvaliteten och säkerheten vid verksamhetens hantering och användande av hjälpmedel.

Verksamhetschefen ansvarar för att förskrivarna har den kompetens som krävs för förskrivning och användning av individuellt utprovade hjälpmedel, samt att individuellt utprovade hjälpmedel kan spåras. Verksamhetschef ansvarar för att all personal i verksamheten har nödvändig kunskap för att hantera hjälpmedel på ett säkert sätt.

3.8 Förskrivarens ansvar

Förskrivaren ska ha kunskap om och ansvara för att samtliga faser i förskrivningsprocessen genomförs vid förskrivning av ett hjälpmedel. Detta inkluderar ansvar för uppföljning och återtagande av hjälpmedel när ett behov upphört.

Avgående förskrivare har ansvar att överrapportera väsentliga uppgifter i aktuella patientärenden till nästa förskrivare.

Förskrivare ska ha genomfört Uppsala kommuns förskrivarutbildningar för att få förskrivningsrätt. Om förskrivaren saknar kompetens för specifikt hjälpmedel ska alltid hjälpmedelskonsulent kontaktas.

3.9 Vård- och omsorgspersonalens ansvar

Personal som hanterar individuellt utprovade hjälpmedel ska ha kunskap om produktens funktion och risker vid användning av hjälpmedlet i arbetet med enskilda personer. Personal har ett eget ansvar att vid behov begära utbildning av ansvarig förskrivare kring hantering av hjälpmedel.

Personal ska känna till vilka åtgärder som behöver göras för att begränsa skada vid eventuella tillbud samt rapportera upptäckta felaktigheter, tillbud och avvikelser enligt verksamhetens lokala rutin.

3.10 Den enskildes ansvar

Den som fått ett medicintekniskt hjälpmedel förskrivet ansvarar för att följa de direktiv som finns i broschyren om den enskildes ansvar som medföljer det förskrivna hjälpmedlet. Där finns bland annat information om handhavande, skötsel, underhåll, skador, förlust av, reparationer, försäkringar, återlämning av hjälpmedel. När den enskilde har fått ett hjälpmedel förskrivet tar hen också på sig ett ansvar för detta. Då den enskilde som brukar hjälpmedlet inte har kapacitet att ta detta ansvar övergår ansvaret till personal/företrädare.

3.11 Tillverkarens/leverantörens ansvar

Tillverkare/leverantör ansvarar för att den medicintekniska produkten är lämplig, att den uppnår de prestanda som tillverkaren angett och inte medför risker vid ändamålsenlig användning.

Leverantör ansvarar för att ett enkelt återställande sker vid nedmontering av stationär lyft (se 4.5).

Om förändringar görs på produkten utöver godkända kombinationsavtal betraktas den som ett specialanpassat hjälpmedel (se 4.2).

3.12 Region Uppsalas ansvar

Region Uppsala ansvarar för individuellt utprovade hjälpmedel till personer som har rörelse och/eller kognitiv funktionsnedsättning upp till 21 år. En länsgemensam rutin angående överlämning av hjälpmedelsansvar när den enskilde fyller 21 år finns framtagen.

Region Uppsala ansvarar för syn-, hörsel och kommunikationshjälpmedel samt ortopedtekniska hjälpmedel och handortoser till enskilda i oavsett ålder.

Ansvaret för habilitering och rehabilitering samt hjälpmedel följer hälso- och sjukvårdsansvaret i enlighet med länsgemensamma riktlinjer.

Under period då den enskilde behöver specialiserad vård dygnet runt, s.k. slutenvårdsperiod, ansvarar Region Uppsala för att tillgodose behov av hjälpmedel, exempelvis vid vistelse på HVB hem.

3.13 Försäkring och betalning av borttappade hjälpmedel

Lånat hjälpmedel utgör kommunens egendom. Den enskilde ska uppmanas att konsultera sitt försäkringsbolag om hur den enskildes försäkringsskydd förhåller sig till eventuell skada på hjälpmedlet.

Kommunens anställda får inte rekommendera något försäkringsbolag.

3.14 Ersättningsskyldighet

Om hjälpmedlet skadas utöver normal förslitning, kommer bort eller om det inte återlämnas trots uppmaning, kan den enskilde bli ersättningsskyldig. Kommunen fakturerar med det belopp som motsvarar kommunens skada.

3.15 Basutrustning

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska vårdgivaren ansvara för att det finns den utrustning som behövs för att bedriva en god hälso- och sjukvård.

Basutrustning är hjälpmedel som kan användas av flera brukare och som behövs för att verksamheten ska kunna bedrivas utifrån fastställd målsättning oberoende av huvudmannaskap och driftform. Basutrustning kan inte finnas i ordinärt boende.

I all vårdverksamhet som har avtal med Uppsala kommun ska miljön vara utformad och basutrustad så att den motsvarar de behov målgruppen kan förväntas ha.

För information om vad som räknas som basutrustning, se bilaga 1.

Basutrustning bekostas av utföraren av verksamheten. När verksamhetens basutrustning inte kan tillgodose den enskildes behov kan ett individuellt utprovat och/eller anpassat hjälpmedel förskrivas till den som vistas i verksamheten.

3.16 Arbetstekniska hjälpmedel

Arbetstekniska hjälpmedel är sådant hjälpmedel som personalen behöver av arbetsmiljöskäl, för att förebygga arbetsskador i sitt arbete, alternativt förkorta sjukskrivning. Det är arbetsgivarens ansvar att det finns den utrustning/hjälpmiddel som behövs för att utföra arbetsuppgifterna på ett säkert sätt.

Om den enskilde ska använda hjälpmedel självständigt eller tillsammans med personal i dagliga aktiviteter eller i vård och behandling, ska det betraktas som ett personligt hjälpmedel och förskrivas.

3.17 Skolhjälpmedel för vuxna

Huvudman för skola ansvarar för att tillgodose behov av hjälpmedel i skolmiljön för enskilda vuxenstuderande. Som exempel kan detta gälla behov av arbetsstol och arbetsbord i skolmiljön.

3.18 Hjälpmedel på arbetsplatsen

Hjälpmedel för yrkesutövning och/eller till arbetssituation kan inte förskrivas. Ansvar för arbetshjälpmedel är delat mellan arbetsgivaren, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Försäkringskassan har ansvar för bidrag till arbetshjälpmedel som behövs för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha kvar sin anställning. Arbetsförmedlingen har ansvar för att personer med funktionsnedsättning kan komma ut i arbetslivet.

4 FÖRSKRIVNINGSPROCESSEN

Förskrivning av hjälpmedel är en process som bygger på en behovsinventering där hjälpmedel verkar vara den bästa åtgärden för att öka den enskildes aktivitet och delaktighet i vardagssituationer.

I behovsinventeringen kartläggs den enskildes förutsättningar och behov liksom omgivningens förutsättningar för att använda hjälpmedel. För att kunna välja lämpligt hjälpmedel utgår förskrivningsprocessen från en behovsbedömning som syftar till att kartlägga den enskildes aktivitetsutförande och vad den enskilde behöver och vill göra. Under förskrivningsprocessen ska jämställdhetsperspektivet beaktas.

4.1 Utprovning, val och anpassning av hjälpmedel

Efter genomförd behovsbedömning ska utprovning och val av lämplig produkt utifrån identifierat behov ske i samråd med den som ska använda hjälpmedlet.

Hänsyn till den enskildes önskemål och val ska tas om detta utifrån analys av behov och kostnader framstår som befogat. I första hand förskrivs upphandlat sortiment. Förskrivaren ska vid behov initiera specialanpassning av hjälpmedlet.

Förskrivaren ansvarar för att genom muntlig och skriftlig information, instruktion och handledning om hantering och användning till den enskilde/närstående/vårdpersonal säkerställa att hjälpmedlet används ändamålsenligt och på ett säkert sätt. Förskrivaren ska funktionskontrollera och vid behov justera inställningar innan hjälpmedlet tas i bruk. Instruktion och inträning av produkten ska göras i den enskildes vardagliga miljö.

Förskrivaren ansvarar för att informera den enskilde om dennes ansvar och om aktuella lånevillkor samt information om åtgärder vid fel eller skada på hjälpmedlet.

4.2 Specialanpassning

Om den enskildes behov inte kan tillgodoses genom justerbara funktioner eller tillbehör kan specialanpassning av hjälpmedlet göras. Specialanpassning innebär att förskrivare, tekniker eller annan person med kompetens inom området kombinerar produkter på ett sätt som tillverkaren/tillverkarna inte avsett, gör konstruktionsmässiga ingrepp, gör tillägg till en färdig produkt, använder produkten på ett annat sätt eller inom ett annat användningsområde än vad tillverkaren anger i bruksanvisningen.

För att få utföra specialanpassning på medicintekniska produkter skall den verksamhet som utför specialanpassningen vara registrerad hos Läkemedelsverket.

Ansvarig för specialanpassad produkt är den som utfärdat/upprättat anvisningen (förskrivaren), denna ska även godkänna specialanpassningen innan produkten tas i bruk.

4.3 Uppföljning, utvärdering och byte av hjälpmedel

Förskrivaren ska tillsammans med den enskilde följa upp hur hjälpmedlet fungerat samt utvärdera resultat gentemot uppsatta mål. Förskrivaren har ett ansvar för att i förekommande fall överrapportera väsentliga uppgifter om förskrivna hjälpmedel till sin efterträdare eller till ny utförare.

Efter bedömning av förskrivare med stöd av hjälpmedelstekniker på HUL kan byte av hjälpmedel göras om den enskildes behov förändrats, om målsättningen med aktuellt hjälpmedel inte kvarstår eller om befintligt hjälpmedel är utslitet.

4.4 Placering av hjälpmedel

Personligt utprovade hjälpmedel ska placeras där personen kan komma att ha mest nytta av hjälpmedlet.

4.5 Återställning

Leverantör ansvarar för att ett enkelt återställande sker vid nedmontering av stationär lyft. Med enkelt återställande avses borttagande av skruvar och spackling av hål i vägg och tak. Övriga kostnader kopplade till nedmontering av hjälpmedel bekostas av den enskilde.

4.6 Närståendestöd

Förskrivning av hjälpmedel för att underlätta för närstående som vårdar anhörig i ordinärt boende kan vara aktuellt, exempelvis vårdarstyrt drivaggregat till manuell rullstol, vårdsäng, taklyft.

4.7 Second opinion

Det finns ingen formell överklagansrätt vid avslag på begäran om visst hjälpmedel eftersom bedömning och beslut sker utifrån Hälso- och sjukvårdslagen. Om en person inte är nöjd med besked som förskrivare och/eller annan befattningshavare lämnat framförs detta skriftligt till berörd verksamhetschef. Möjlighet finns till second opinion av annan behörig förskrivare.

5 HANTERING AV TILLBUD OCH AVVIKELSEHANTERING

Den som upptäcker en händelse som kan kopplas till en medicinteknisk produkt ska rapportera detta till ansvarig verksamhetschef. Rutiner för hantering av tillbud och avvikelserapportering kopplade till individuellt förskrivna hjälpmedel ska finnas i samtliga berörda verksamheter (se avsnitt 3 om ansvarsfördelning).

I Socialstyrelsens föreskrifter om användning, förskrivning och utlämning av medicintekniska produkter beskrivs kriterier för rapporteringsbara händelser samt tillvägagångssätt och ansvarsfrågor vid rapportering. I patientsäkerhetslagen och i Socialstyrelsens föreskrift om utredning av vårdskador framgår hur tillbud och avvikelser ska hanteras.

Vad gäller individuellt förskrivna och specialanpassade hjälpmedel ska ansvarig förskrivare följa enheten HUL:s rutiner för rapportering av olyckor och tillbud.

6 SKYDDS- OCH BEGRÄNSNINGSÅTGÄRDER

Svensk grundlag förutsätter att ingen enskild utsätts för samhälleligt tvång och det finns inget stöd i svensk lagstiftning för att vidta skydds- eller begränsningsåtgärder mot den enskildes vilja.

Användning av hjälpmedel som skyddsåtgärd ska alltid föregås av en risk- och nyttoanalys enligt verksamhetens rutin där synnerliga skäl för undantag från grundregeln ska bedömas. Risk- och nyttoanalysen dokumenteras i journalen. Begränsningsåtgärden får aldrig ske mot den enskildes vilja. Hjälpmedel som kan räknas som skyddsåtgärder är exempelvis larm, sänggrindar, tvärså till duschstol, rullstolsbord och positioneringsbälte där den enskilde inte självständigt kan öppna bältet (se bilaga 2 inom respektive produktområde).

7 SÄRSKILDA REGLER

7.1 Regler gällande vistelse- och bostadsort

Uppsala kommun bekostar individuella hjälpmedel för enskilda som är folkbokförda i Uppsala kommun men är placerad i boende i annan kommun.

7.2 Flytt av hjälpmedel från Uppsala kommun

Vid flytt från Uppsala kommun ska hjälpmedel som inte är absolut nödvändiga för den enskilde återlämnas. Den kommun och/eller det landsting den enskilde flyttar till kan enligt överenskommelse och efter samverkan med hjälpmedelsansvarig i Uppsala kommun erbjudas att göra överköp av individuellt förskrivna hjälpmedel som den enskilde har behov av att ta med. Hjälpmedel vars restvärde är under 2000 kronor debiteras inte.

7.3 Flytt till Uppsala kommun från annat län

Förskrivare som får kännedom om enskild som flyttat till Uppsala kommun från annat län och har individuellt förskrivit hjälpmedel ska kontakta hjälpmedelsansvarig för förfrågan om överköp från tidigare hjälpmedelscentral.

7.4 Flytt av hjälpmedel inom Uppsala Län

Vid flytt inom länet kan hjälpmedel som inte är fast monterade tas med om ny hemkommun accepterar övertagande. Förskrivare kontaktar hjälpmedelsansvarig/förskrivare i nya kommunen för förfrågan om överköp. Enklare hjälpmedel debiteras inte.

7.5 Flytt av hjälpmedel inom Uppsala kommun

Flytt av hjälpmedel mellan bostäder i Uppsala kommun bekostas av den enskilde. Undantag gäller vid flytt av stationär personlyft och individuellt utprovad säng för enskild i ordinärt boende samt vid flytt av vårdsäng mellan rum i ordinärt boende där detta kan anses vara befogat.

7.6 Dubbelt boende, fritidsboende samt tillfällig utlandsvistelse

Fritidshus och/eller fritidsboende utrustas inte. Allmänna och gemensamma utrymmen i anslutning till boendet utrustas inte. Vid dubbelt boende på grund av studier på annan ort bedöms varje enskilt fall med avseende på behov och kostnad.

Hjälpmiddel som tas med vid tillfällig utlandsvistelse ska återföras till Uppsala kommun.

7.7 Flytt från föräldrabostad

När den enskilde flyttar till eget boende kan hjälpmedel såsom lyft och säng som är placerade i föräldrahemmet hyras under en övergångsperiod på sex månader.

7.8 Hjälpmedel till enskilda som inte är folkbokförda i Uppsala kommun

Efter samråd med den enskildes hemregion/landsting och/eller hemkommun kan hjälpmedel förskrivas till personer som tillfälligt bor eller får vård och behandling i Uppsala kommun utan att vara folkbokförda här. Den enskildes hemlandsting/kommun ska stå för kostnaden för aktuella hjälpmedel.

7.9 Utländsk medborgare som vistas i Uppsala kommun

Handboken från Sveriges kommuner och landsting, Vård av personer från andra länder, beskriver regler och riktlinjer kring vård av personer från andra länder.

7.10 Asylsökande

För asylsökande personer har region/landsting hela ansvaret för alla hälso- och sjukvårdsinsatser. I detta innefattas även hjälpmedel. Kontakt tas med asylsamordnaren inom Region Uppsala.

7.11 För personen med uppehållstillstånd

För person med uppehållstillstånd gäller samma regler som för svenska medborgare. Upphållstillstånd kontrolleras av förskrivaren innan ärendet påbörjas.

7.12 Utländsk medborgare som arbetar i Sverige (ej folkbokförd)

Utländsk medborgare som vid tillfällig vistelse (turist) från EU, EES-land eller Schweiz är i behov av akuta hälso- och sjukvårdsinsatser inklusive hjälpmedel har rätt till den vård som

inte kan vänta. Medborgare från konventionsländer har rätt till subventionerad akut vård och hjälpmedel direkt kopplat till detta. Behovet av vård ska ha uppstått i Sverige. För bedömning av vilken vård som inte kan vänta krävs läkarkontakt. Region Uppsala ansvarar för insatsen, mer information finns i Vård av personer från andra länder.

8 FÖRSKRIVNING INOM PRODUKTOMRÅDEN

Sortimentförteckning anger produkter som kan förskrivas inom gällande produktområden i Uppsala kommun. Indelning i produktområden och undergrupper följer ISO 9999.

Indelningen grundar sig på hjälpmedlets funktion/syfte för den enskilde. Systemet omfattar hierarkiskt ordnade nivåer, varav de två första siffrorna anger produktområden. Mer utförlig information om kriterier för förskrivning av dessa hjälpmedel finns i bilaga 2 samt i Uppsala kommuns handbok för hjälpmedelsförskrivning.

8.1 Produktområden enligt ISO 9999

04	Personlig medicinsk behandling Hjälpmedel som t ex tryckavlastande madrasser, sinnesstimulering och ståstöd/tippbräda.
09	Personlig vård Hjälpmedel som t ex toalettstolsförhöjning och duschstolar.
12	Förflyttning Hjälpmedel som t ex rollatorer, rullstolar och personlyftar.
18	Utrustning och anpassning av bostäder och andra lokaler Hjälpmedel som t ex arbetsstolar, sängar och ramper.
22	Kommunikation, information och varseblivning Hjälpmedel som t ex varselivningshjälpmedel och kognitivt stöd.
24	Hantering och transporter av produkter Fjärrkontroller och utrustning för fjärrmanövrering för att kunna styra vardagsteknologi.

9 REFERENSLISTA

9.1 Lagar, förordningar och föreskrifter

Förskrivaren ska ha kännedom om och hålla sig uppdaterad kring aktuell lagstiftning, förordningar och föreskrifter inom hjälpmedelsområdet. Nedan följer en uppräknig av vilka som i hög grad styr och påverkar förskrivningsprocessen och som varje förskrivare bör känna till.

- Föreskrifter och allmänna råd om anmälningsskyldighet enligt Lex Maria (SOSFS 2005:28 och SOSFS 2013:3)
- Föreskrifter om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)
- Föreskrift om aktiva medicintekniska produkter (LVFS 2001:5)
- Föreskrift om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården (SOSFS 2008:1 och 2013:6)
- Föreskrift om medicintekniska produkter (LVFS 2003:11)
- Föreskrift om utredning av vårdskador (SOSFS 2015:12)
- Förordning om bidrag till arbetshjälpmedel (SFS 1991:1046)
- Hälso- och sjukvårdslag (1982:763)
- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
- Lag om medicintekniska produkter (SFS 1993:584)
- Läke medelsverkets föreskrift om medicintekniska produkter (LVFS 2003:11)
- Läke medelsverkets föreskrift om aktiva medicintekniska produkter (LVFS 2001:5)
- Patientlag (SFS 2014:821)
- Patientsäkerhetslag (SFS 2010:659)
- Skadeståndslagen (1972:207)
- Socialtjänstlagen (2001:453)

9.2 Övrigt

- Arbetsgång gällande överföring av hjälpmedel från landstinget till kommunerna när en brukare fyller 21 år
- Arbetshjälpmedel och försäkringsskydd för arbete på lika villkor (SOU 2012:92)
- EU-förordning 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll
- Folkhälsans utveckling – elva målområden (www.folkhalsomyndigheten.se)
- Gradering av sårkategori enligt EPUAP/NPUAP samt RBT-skalan, the RAPS-scale och beaktande av den modifierade Norton-skalan
- Hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning – Klassificering och terminologi (ISO9999:2011)
- Människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen samt kostnadseffektivitetsprincipen (regeringens prop. 1996/97:60)
- ViS - Rehabilitering och habilitering i samverkan, riktlinje
- ViS - Överenskommelse om samverkan i Uppsala län gällande hälso- och sjukvård Vård av personer från andra länder, 7:e omarbetade upplagan (juni 2016)

Bilaga 1

Översikt basutrustning – hjälpmedel

X= Införskaffas om behov finns

X*= Får endast användas i kombination med individuellt förskrivna lyftsele

X**= Se beskrivning under arbetstekniska hjälpmedel

IF= Individuellt förskrivet hjälpmedel som förskrivs av verksamhetens ansvariga legitimerade personal

IF*= Får endast användas i kombination med individuellt förskrivna lyftsele

Medicinteknisk produkt	SÄBO	Korttids LSS och SoL	Bostad LSS och SoL	Daglig verksamhet	Ordinärt boende
Arbetsstolar	IF	IF	IF	X	IF
Bad-duschstolar (med och utan hjul) samt badbrädor	X	X	IF	X	IF
Gåbord	X	X	IF	X	IF
Glidbräda och glidmatta	X	X	IF	X	IF
Vändningsmattor och glidlakan	X	X	X**	X	IF
Personlyft Taklyft/golvlyft	X*	X*	X*/X**	X*	IF*
Lyftsele	IF	IF	IF	IF	IF
Säng	X	X	X**	X	IF
Tippbräda	IF	IF	IF	IF	IF
Toalettstolsförhöjning	X	X	IF	X	IF
Transportrullstol	X	X	IF	X	IF
Tryckavlastande madrass tryckssår i kategori 1	X	X	IF	X	IF
Uppresningsbälte	X	X	X**	X	IF
Överförflyttningsplattform vridplatta	X	X	X**	X	IF

Arbetstekniska hjälpmedel

Arbetstekniska hjälpmedel är sådant hjälpmedel som personalen behöver av arbetsmiljöskäl, för att förebygga arbetsskador i sitt arbete, alternativt förkorta sjukskrivning. Det är arbetsgivarens ansvar att det finns den utrustning/hjälpmiddel som behövs för att utföra arbetsuppgifterna på ett säkert sätt. Om den enskilde ska använda hjälpmedel självständigt eller tillsammans med personal i dagliga aktiviteter eller i vård och behandling, ska det betraktas som ett personligt hjälpmedel och förskrivas

Bilaga 2

Produktområden enligt ISO 9999

04	Personlig medicinsk behandling
09	Personlig vård
12	Förflyttning
18	Utrustning och anpassning av bostäder och andra lokaler
22	Kommunikation, information och varseblivning
24	Hantering och transporter av produkter

Produktområden med undergrupper

04 Personlig medicinsk behandling

0427 Hjälpmedel för sinnesstimulering

Förskrivare är arbetsterapeut.

Tyngdtücke

Kan förskrivas till den enskilde för att minska sömnstörning, vid stor motorisk eller psykisk oro, med syfte att förbättra aktivitetsförmåga och koncentration samt minska oro och ångest i aktivitetsutförandet.

Tyngdväst

Kan förskrivas vid motorisk eller psykisk oro och eller perceptuella störningar med syfte att förbättra aktivitetsförmåga och koncentration samt minska oro och ångest i aktivitetsutförandet.

0433 Antidecubitushjälpmedel

Förskrivare är distriktssköterska/sjuksköterska.

Madrasser och madrasskydd avsedda för trycksårsprevention

Kan förskrivas till den enskilde i ordinärt boende med trycksår i sårkategori 1 - 4 och/eller vid palliativ vård.

Kan förskrivas till den enskilde i särskilt boende och vid enhet för korttidsvård med trycksår i kategori 2-4.

0448 Rörelse-, styrke- och balansträningsredskap

Förskrivare är fysioterapeut/sjukgymnast.

Ståstöd och tippbräda

Stå-hjälpmedel kan förskrivas till den enskilde i ordinärt boende där hjälpmedlet ger medicinska vinster som inte kan tillgodoses av andra åtgärder.

09 Personlig vård

Förskrivare är arbetsterapeut

0912 Hjälpmedel vid toalettbesök

Toalettstolsförhöjningar, armstöd som monteras på toalett, hygienstolar/toalettstolar på hjul,

Kan förskrivas till den enskilde i ordinärt boende

0933 Hjälpmedel vid tvättning, bad och dusch

Bad- och duschstolar, duschvagnar samt badbrädor

Kan förskrivas till den enskilde i ordinärt boende.

12 Förflyttning

Förskrivare är arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast

1203 Gånghjälpmedel som hanteras med en arm

Stödkäppar och armbågs-kryckor

Kan förskrivas till den enskilde med förflyttningssvårigheter och nedsatt balansförmåga.

1206 Gånghjälpmedel som hanteras med båda armarna

Rollator med tillbehör

Kan förskrivas till den enskilde med förflyttningssvårigheter eller vid nedsatt balansförmåga och besvär av yrsel. Grundregel vid behov av rollator för både inom- och utomhusbruk är att endast en rollator förskrivas. Undantag från grundregel kan göras om det föreligger hinder i miljön i form av nivåskillnader eller om det i utomhusmiljön är en mycket ojämn terräng.

Gåbord/gåstativ/gåbock/underarmskryckor

Kan förskrivas till den enskilde i ordinärt boende.

1222 Manuellt drivna rullstolar

Manuell rullstol

Kan förskrivas till enskild som har behov av förflyttningshjälpmedel och inte kan använda gånghjälpmedel vid längre förflyttningar. En ytterligare manuell rullstol kan förskrivas när den befintliga rullstolen inte tillgodoser den enskildes behov av funktioner och/eller behov i aktuell miljö.

Antal manuella rullstolar som kan förskrivas till den enskilde är maximalt två. Vid behov av fler än två manuella rullstolar ska underlag för särskilt beslut skrivas.

Tillbehör till aktivrullstol (exempelvis frihjulsmekanismer som kan monteras på tillfälligt vid framförande av aktivrullstol i mer otillgänglig terräng) måste kunna hanteras helt självständigt av den enskilde för att kunna förskrivas.

Manuell rullstol som är motorunderstödd (eldriven enhet som aktiveras med drivringar)

Kan endast förskrivas om den motorunderstödda manuella rullstolen ersätter elektrisk rullstol.

Manuell rullstol som är motorunderstödd (eldriven enhet som körs med joystick)

Klassas som elektrisk rullstol.

Manuell rullstol med uppresnings/ståfunktion

Kan endast förskrivas till den enskilde som självständigt framdriver sin rullstol och där förflyttningssituation och aktivitet kräver en stående position. Kan endast förskrivas vid behov av kontinuerlig användning minst tre gånger/vecka. Stårullstol ska inräknas i det totala maxantalet manuella rullstolar per enskild.

1223 Motordrivna rullstolar/elektriska rullstolar

Förskrivare är arbetsterapeut

Elrullstol kan förskrivas till enskild med bestående funktionsnedsättning, då förflyttningsbehovet inte enbart kan tillgodoses med manuell rullstol med eller utan motorunderstöd, samt i de fall där omgivande miljö inte är anpassad till manuell rullstol. Den enskildes gångförmåga ska vara så gott som obefintlig för att klara självständig ändamålsenlig förflyttning. Grundregel är att endast gångförmåga kompenseras.

Vid förskrivning för utomhusbruk ska först uteslutas att manuell rullstol i kombination med hjälp av annan person eller andra transportmedel, t.ex. egen bil eller färdtjänst, kan fungera tillfredställande för förflyttningsbehov ute. Den elektriska rullstolen ska påtagligt öka den enskildes självständighet och delaktighet i dagliga aktiviteter, t.ex. i fråga om att sköta hushållet, delta i sociala aktiviteter, göra inköp och utföra ärenden.

I Uppsala kommun är maximal tillåten hastighet för framförande av elektrisk rullstol 10 km/h. Om särskilda skäl och säkerhetsaspekter föreligger kan hastigheten begränsas till lägre än 10 km/h. Nedsatt förmåga att cykla kompenseras inte. Terränggående elrullstolar är ett egenansvar.

Endast *en* elektrisk rullstol kan förskrivas per person. Vid behov av elektrisk rullstol både inne och ute ska *en* kombinerad elektrisk rullstol för inom- och utomhusbruk förskrivas. En ytterligare elektrisk rullstol kan endast förskrivas i de fall där den befintliga inte tillgodoser den enskildes behov av funktioner i aktuell miljö. Detta avser de situationer då en kombinerad elektrisk rullstol inte går att använda inomhus p.g.a. utrymmesskäl eller då den kombinerade elektriska rullstolen inte klarar närmiljöns förutsättningar.

En dokumenterad medicinsk bedömning av ansvarig läkare krävs vid förskrivning av elektrisk rullstol och ska bifogas särskilt beslutsunderlag. Detta gäller även i de fall en person flyttar in till Uppsala kommun från annan kommun. Ny medicinsk bedömning av läkare ska göras om ansvarig förskrivare bedömer att den enskildes medicinska status har förändrats.

Person som har haft epileptiskt anfall eller annan medvetandesänkning ska ha varit anfallsfri i ett år. Elrullstolen ska kunna framföras av den enskilde utan fara för sig själv eller andra. Grundkravet för synskärpa är som körkort för bil, 0,5. Vid syn, hörsel eller kognitiv nedsättning ska den enskilde visa förmåga att kunna kompensera detta.

Elektrisk rullstol med uppresnings/ståfunktion

Kan endast förskrivas till den enskilde som självständigt framdriver sin rullstol och där förflyttningssituation och aktivitet kräver en stående position. Kan endast förskrivas vid behov av kontinuerlig användning minst tre gånger/vecka. Stårullstol ska inräknas i det totala maxantalet manuella rullstolar per person.

1224 Tilläggsutrustning till rullstolar***Drivaggregat vårdarstyrd***

Kan endast förskrivas i de fall där anhöriga vårdar den enskilde och den anhörige har svårt att framföra rullstolen, samt då en elektrisk rullstol inte är aktuell. Kan endast förskrivas vid behov av kontinuerlig karaktär och ett regelbundet behov av att framföra rullstolen.

Bälten och selar i rullstol

Kan endast förskrivas i syfte att bibehålla en god positionering och sittställning hos den enskilde och för att underlätta och möjliggöra aktiviteter i den dagliga livsföringen. Låsfunktion som brukare inte själv kan låsa upp får inte förskrivas. Synnerliga skäl för undantag ska bedömas och godkännas av MAS (se avsnitt 6 om skydds- och begränsningsåtgärder).

1231 Hjälpmedel vid överflyttning och vändning***Glidbrädor och glidmattor***

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende och i de fall den enskilde inte självständigt kan uppnå lägesändring.

Vändningsmattor och glidlakan

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende i de fall den enskilde inte självständigt kan uppnå lägesändring. För behov som överstiger två produkter i denna kategori ansvarar den enskilde själv för kostnaden.

Uppresningsbälten

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende.

Vridplattor med stödhandtag och överflyttningsplattformar

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende som har förmåga att stå, men saknar gångförmåga.

1236 Personlyftar***Mobil stålyft***

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende som har viss förmåga att stå och i de fall överflyttningsplattform inte kan användas.

Hjullyftar

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende. Hjullyft är förstahandsalternativ då mobil stålyft inte fungerar för den enskilde.

Stationär lyft

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende i de fall där förflyttning inte kan ske på annat sätt på grund av utrymmesskäl, vid betydande smärttillstånd eller betydande svårigheter att få personen på plats i rullstol. Hjälpmedelskonsulent på HUL ska alltid konsulteras innan förskrivning och projektering av stationär personlyft.

Lyftsele

Kan förskrivas både till enskild i ordinärt boende och i särskild boendeform i Uppsala kommun. Förskrivning av lyftsele ska alltid föregås av en individuell utprovning.

18 Utrustning och anpassning av bostad

Förskrivare är arbetsterapeut.

1809 Sittmöbler och sitsar***Arbetsstol med gaskolvshöjning***

Kan endast förskrivas vid behov av kontinuerlig karaktär till enskild som i hushållsaktiviteter inte kan förflytta sig och/eller arbeta ståendes vid olika arbetsytor i kök. Kan inte förskrivas av ergonomiska skäl. Kan inte förskrivas för att underlätta förflyttning vid köksbord eller som en sittmöbel.

Arbetsstol med elhöjning

Kan endast förskrivas till enskild som inte klarar uppresning med gaskolvshöjning, för övrigt som ovan.

Sittdynor och underlägg

Kan endast förskrivas som tillbehör till förskrivna hjälpmedel.

Tryckfördelande sittdyna kan förskrivas till enskild som sitter längre stunder under dagen.

Tryckavlastande sittdyna kan förskrivas till enskild som inte kan variera plats för sittande eller ändra sittställning självständigt samt vid bedömd risk för trycksår.

Positionerande och tryckavlastande sittdyna kan förskrivas till enskild som inte självständigt kan korrigera sin sittställning samt vid bedömd stor risk för trycksår. Sittdynan ska kunna anpassas och kunna kompensera/korrigera deformitet.

1812 Sängar***Sängar och lösa sängbottnar, motoriserat reglerbara med tillbehör***

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom behöver hjälp vid förflyttning till och från säng och/eller hjälp med lägesändring i säng. Kan endast förskrivas i de fall där behovet inte kan tillgodoses på annat sätt samt där alternativa, enklare lösningar redan uteslutits, t.ex. genom förhöjningsklossar. Kan inte förskrivas på grund av att egen säng saknas eller att egen säng är i dåligt skick.

Madrasser och liggunderlägg

Grundregeln är att den enskilde själv bekostar madrass till individuellt förskriven säng. I de fall en person i ordinärt boende vårdas i säng av närstående ska möjlighet finnas att låna hygien-/bas madrass. Detsamma gäller för enskild i ordinärt boende vid vård i livets slutskede.

Elektriskt sängryggstöd

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende som på grund av funktionsnedsättning och/eller sjukdom inte självständigt kan lägesförändra och/eller resa sig upp till sittande ställning i säng. Kan även förskrivas för att underlätta andning.

1815 Höjdställbara tillsatser till möbler

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende.

1818 Stödanordningar***Stödstång, spänd mellan golv och tak***

Kan förskrivas vid behov av stöd vid överflyttning och uppresning.

1830 Ramper och kilar***Portabla ramper***

Kan endast förskrivas i ordinär bostad i väntan på bostadsanpassning.

Tröskelkil/tröskelramp

Kan endast förskrivas till enskild i ordinärt boende.

22 Kommunikation, information och varseblivning

Förskrivare är arbetsterapeut.

2227 Varseblivningshjälpmedel

Kan endast förskrivas till personer med kognitiv funktionsnedsättning som har behov av stöd för struktur, planering, tidsuppfattning, minne och orientering i tid och rum samt förenkling i hantering av flera samtidiga funktioner.

Vid mobiltelefonbaserat stöd för tidsuppfattning, minne och/eller för att initiera/avsluta ska anpassning utgå från den enskildes egen mobiltelefon och dess befintliga funktioner.

Almanackor, kalendrar och planeringssystem

Kan som regel endast förskrivas till enskild i ordinärt boende i de fall där behov inte kan tillgodoses med produkt från öppna marknaden.

Ur och klockor

Kan endast förskrivas till enskild med svårigheter att förstå en vanlig klocka, med minnessvårigheter samt vid behov av stöd för tidsuppfattning och/eller dygnsrytm. Kan endast förskrivas i de fall där behov inte kan tillgodoses med produkt från öppna marknaden.

2236 Inmatningsenheter till datorer

Endast anpassning av styrfunktioner på den enskildes egen dator avses. Kan endast förskrivas i de fall där behov inte kan tillgodoses med konsumentprodukt.

2290 Hjälpmedel för kognitivt stöd***Kognitivt bildstöd för utförande av dagliga livets aktiviteter***

Endast individuellt utformat bildstöd avses. Kan endast förskrivas till enskild med kognitiv funktionsnedsättning i de fall där behov inte kan tillgodoses med konsumentprodukt.

24 Hantering och transporter av produkter**2413 Fjärrsystem, system för omgivningskontroll**

Kan endast förskrivas till enskild med mycket begränsad viljemässig motorik för att självständigt kunna styra vardagsteknik i det ordinära boendet.